

Cartea

ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Anul XV nr. 749

vineri 3 aprilie 1964

8 pagini 25 bani

Tineri oaspeți ai orașelor țării

În zilele acestea frumoase de vacanță, orașele țării au nenumărați oaspeți, sosiți să le viziteze întreprinderile, să le admire noile cartiere, să le cunoască monumentele.

Iată un grup vesel de elevi pe străzile largi ale Galațiului. Au venit acum câteva ceasuri din satele regiunii și nu se mai satură privind. Au ce să vadă! În față, la dreapta, la stînga, numai blocuri înalte, zvelte, care strălucesc în soare. Unu, trei, cinci, șase — numără ei etajele.

Profesorii care îi însoțesc le vorbesc despre istoria orașului, despre starea de ruină în care a rămas după război, despre hărnicia cu care au muncit locuitorii lui spre a-l înfrumuseța. „Aici erau, cu câțiva ani în urmă, niște cocioabe dărâpanate. Dincolo, în vale, unde este parculețul, locul era acoperit de ruine. Aici, unde se află policlinica aceasta modernă, jucau mai ieri copiii mingea”. Elevii privesc în jurul lor cu interes. „Ce minuni poate face omul cu miniele sale!” — gîndesc ei cu admirație.

Excursia prin Galați a avut și câteva popasuri. Primul a fost la Muzeul de științe naturale, în sălile spațioase ale căruia, în fața acvarilor și dioramelor, profesorul de specialitate a organizat o adevărată lecție de zoologie. Apoi, spre amiază, tinerii oaspeți au coborît în port. Au cercetat vasele, șalupele, au poposit în mijlocul constructorilor de cargouri, au văzut vapoare încărcate cu mărfuri care așteptau să plece sau care abia sosiseră.

Spre seară, grupul de peste 500 de copii s-a pregătit de plecare. Fiecare părăsea orașul cu o puternică impresie despre tot ce văzuse, fiecare era încântat de excursia făcută.

Multe alte orașe ale țării găzduiesc, în zilele acestei vacanțe oaspeți din școli. La Reșița au sosit 100 de elevi din Timișoara. Întreprinderile și monumentele Clujului au fost vizitate de aproape 600 de elevi din Tirnăveni și din comunele Bahnea, Adămuș și Jidovei. Numeroși alți elevi au prilejul să cunoască Iașul, Aradul, Hunedoara, Ploieștiul etc. Cu sacul de excursie în spate, ei aduc pretutindeni o notă de viață, de prosperitate și tinerețe.

Micii grădinari

Soarele a învăluit satul într-o lumină albă, pură. Din curți se împrăștie peste case, peste uliți, miros de pămînt reavăn, proaspăt săpat, de frunze și vreascuri arse. Peste tot se simte intens, tulburător, primăvara.

În curtea Școlii generale de 8 ani din comuna Traian, regiunea București, forfotă mare: grădinari harnici, elevii se pregătesc să planteze puieți. Sînt aici din primele ceasuri ale dimineții. Au venit cu hîrlețe, cu sape, cu toate cele necesare unor adevărați grădinari. Acum, pregătirile se apropie de sfîrșit. Profesorul de științe naturale i-a împărțit pe grupe de câte 2—3 elevi și le-a repartizat parcelele pentru săpat.

Se trece la măsurarea distanțelor dintre puieți, la dimensionarea gropilor. Matematicienii au de lucru, nu glumă. Măsoară cu o sfoară, apreciază distanțele, adună, scad. Vezi că e bine să știi matematică? La toate, la toate îți trebuie. Bravo lui Ion Miu! Nu degeaba are el notele cele mai mari din clasă la matematică.

Măsurătoarea s-a terminat. Elevii încep să sape. În câteva clipe, între grupe se naște o adevărată întrecere. Cine sapă mai bine, cine face cele mai multe gropi? Care grupă va ieși fruntașă? Curînd de tot vine și răspunsul la aceste întrebări: grupa lui Florea Petcu. Stimulați de succesul colegului lor, toți elevii zoresc să termine treaba. Primul pui de pom a fost înfipt în pămînt. O tulpină firavă, cu câțiva muguri, din care vor rodi mere rumene.

— În ce clasă voi fi cînd va crește mare pomulețul ăsta? — încearcă Aurelia Dimancea să facă repede o socoteală. Poate că voi termina școala pînă atunci. Am să-l îngrijesc tot timpul.

— Eu aș vrea să-mi sap numele, ca să se știe, peste ani, cine l-a plantat — își exprimă dorința Aurel Dăbulean.

Una după alta, tulpinițele firave sînt implîntate cu grijă în pămînt. După câteva ore, treaba

În excursie

MOMENTE DE VACANȚĂ

e gata. În curtea școlii își încîntă ochiul peste 150 de tulpinițe care se vor transforma în umbroși meri, peri, caiși și vișini. Școlarii îi privesc fericiți, mîndri. I-au plantat cu mîna lor și tot cu mîna lor îi vor îngriji. Au și început să se gîndească la primele roade. Dar profesorii care i-au îndrumat în acțiunea de plantare știu că primele roade au și apărut: sînt roadele îmbinării studiului cu activitatea practică, roadele educării copiilor în spiritul dragostei pentru muncă.

Cîntec, joc și voie bună

În sala casei raionale de cultură din Sighet s-a strîns astăzi o mulțime de lume. A venit să-i vadă pe elevii din toate școlile orașului, care se întrec în cadrul tradiționalului concurs de cîntece și dansuri.

Rînd pe rînd urcă pe scena spațioasă, în frumoase și pitorești costume maramureșene, micii artiști amatori. Iată-i pe membrii corului Școlii generale de 8 ani nr. 3, care interpretează o suită de cîntece populare inspirate din folclorul local. Își face apoi apariția brigada artistică de agitație de la Școala generală de 8 ani nr. 2. Cu multă vioiciune, copiii din brigadă dau viață pe scenă, unor imagini din activitatea școlii, îi laudă pe fruntașii la învățătură, îi satirizează pe codăși.

Pe scenă urcă acum o fetiță care se îndreaptă spre microfon. Este Felicia Ciplea, o recitatoare vestită în oraș. Urmează apoi soliști vocali, soliști instrumentiști,

dansatori. Aplauzele pe care le stîrnesc micii artiști dovedesc că publicul apreciază strădania cu care aceștia, îndrumați de profesori și învățători, s-au pregătit pentru concurs.

La sfîrșit, în emoția tuturor, juriul anunță fruntașii care urmează să se prezinte la faza rațională a concursului. Este vorba de corul Școlii generale de 8 ani nr. 3, de brigada artistică de agitație de la Școala generală de 8 ani nr. 2 și de o serie de soliști vocali și instrumentiști. Cîștigătorii își primesc, în aplauzele sălii, premiile. Toți sînt fericiți și mîndri că strădaniile lor au fost încununete de succes.

Peste tot, în toate satele și orașele patriei, vacanța oferă elevilor nenumărate bucurii, multiple prilejuri de a-și îmbogăți cunoștințele, de a-și manifesta talentele, de a-și împropăta forțele pentru noul trimestru.

Cu gîndul la noua etapă de muncă

Pentru elevi vacanța înseamnă odihnă. Dar pentru educatorii lor? Pentru învățători și profesori vacanța de primăvară este timpul cînd se pregătesc condițiile de desfășurare a activității din ultimul trimestru, cea mai grea etapă din munca anului școlar.

Am intrat la Școala medie „Unirea” din Turnu Măgurele cu dorința de a cunoaște preocupările existente în această direcție. Liniștea nu ne-a surprins de loc. Știm că freacă

obișnuit al școlilor cu multe clase și mulți elevi nu-l putem întîlni acum, în zilele vacanței. Nici curățenia și ordinea exemplară nu ne-au mai surprins după ce am văzut fațada frumos aranjată a școlii, cu straturi de trandafiri proaspăt săpate. Impresia plăcută, proșteptă, ordinea și curățenia care ne-au întîmpinat în poarta școlii ne-au însoțit pe culoare, în cancelarie, în sălile de clasă, în laboratoare. Bunul gust, spiritul gospodăresc vorbeau, în liniștea aceea deplină, despre meritele conducătorilor acestor școli.

În cancelarie erau prezenți tovarășa Eléna Bogdan, directoarea școlii și tovarășul Mihai Bulic, directorul adjunct. Am stat de vorbă împreună despre problemele pe care și-au propus să le rezolve în aceste zile pentru întărirea muncii și sporirea succeselor acestui an școlar.

Conducerea școlii consideră că instruirea și educarea elevilor trebuie să se ridice la un nivel tot mai înalt și prin folosirea largă a materialului didactic, a mijloacelor moderne de predare. De aceea s-au luat măsuri pentru sporirea zestrei școlare. Se vor procura diafilme noi pentru cele șase aparate de proiectie și pentru aparatul de filmat de care dispun laboratoarele. Va crește și numărul discurilor didactice pentru predarea literaturii și a limbilor străine.

Se alcătuieste în aceste zile un tablou sinoptic care va înfățișa rezultatele la învățătură obținute în trimestrele I și II de fiecare clasă, la toate materiile de învățămînt. El va fi așezat în cancelarie în atenția profesorilor, bineînțeles după ce în prealabil va fi analizat, comentat, discutat cu profesorii. Analiza pe care o determină alcătuirea tabloului a și scos în lumină unele trăsături caracteristice anumitor clase și

a reliefat ordinea în care vor trebui să se țină ședințele colectivelor de profesori pe clase, de îndată ce va începe trimestrul al treilea. S-a constatat, de pildă, că de primă urgență este discuția profesorilor clasei a XI-a „C”. La clasa aceasta va fi necesar un efort susținut al educatorilor pentru întărirea disciplinei, deoarece indisciplina este principala cauză care a plasat clasa aceasta pe locul din urmă la învățătură în raport cu celelalte clase ale școlii. La majoritatea claselor colective de profesori vor trebui să se ocupe de organizarea atentă a meditațiilor, de supravegherea lor, de participarea la ele a tuturor elevilor care au nevoie de ajutor în pregătirea lecțiilor.

Școala este preocupată și de întărirea legăturii cu familiile elevilor, în special cu părinții care nu locuiesc în localitate și ai căror copii sînt găzduiți în internat. S-a programat deplasarea în aceste zile a profesorilor în comună, unde se organizează adunări ale părinților cu participarea președinților sfaturilor populare. Se fixează pînă atunci programul deplasărilor în comunele Slobozia, Traian, Segarcea-Vale, Beciu, Lița, Rîioasa și altele. Păriații vor afla ce probleme pune buna pregătire a copiilor lor în ultimul trimestru al anului, care trebuie să fie contribuția lor la rezolvarea acestor probleme.

În zilele acestea de vacanță se definitivează și planurile de muncă pentru trimestrul al treilea. Conducerea școlii a citit aceste planuri în prima lor formă și discuta pe rînd, cu fiecare profesor în parte, observațiile. Pînă acum s-a discutat cu profesorii de istorie, limba română, desen, muzică, științe naturale. Îmbunătățirile ce se aduc planurilor au scopul de a rezerva mai mult loc recapitulării materiei, lecțiilor-excursii etc.

În liniștea zilelor de vacanță, gîndurile care caută găsesc cu ușurință căile ce duc la roade bogate. Condiția este să cauți și, găsind căile, să perseverezi pe ele. Prima condiție este împlinită la Școala medie „Unirea” din Turnu Măgurele. Cea de-a doua condiție se va împlini, desigur, în cursul trimestrului trei.

MONICA MARINESCU

Festivalul școlilor de artă

Grație și măiestrie

Cu prilejul celui de-al VI-lea Festival republican al școlilor de artă, elevii școlilor de coregrafie din București și Cluj au dat un recital de balet.

Programul, destul de bogat, s-a axat pe o tematică foarte variată care definește mai puțin realizările anilor respectivi de studiu și tinde să concureze cu primele noastre scene de balet. În foarte rare cazuri elevii, selecționați pe un asemenea criteriu, au fost puși la nivelul posibilităților adecvate de studii și antrenament. E drept că, în acest gen de școli, prezența talentului, care sare peste etape, dă curaj partenerilor să abordeze indiferent de temă și oricât de subtilă ar fi problematica ei, dar trebuie să mărturisim că, în desfășurarea programului, nu ne-am simțit siguri dacă participarea elevului sau elevei manifesta zborul unei inspirații personale, trăirea intensă a unei experiențe de viață, gândirea matură și stăpânirea conștientă și liberă a mijloacelor de expresie — sau numai o reflectare disciplinată a stilului maestrului coregraf. Ne gândim spre exemplificare, la cele două idile școlărești („In excursie” — școala din București și „Idila școlărească” — școala din Cluj) vag centurate, rezolvate în câteva momente idealizate de naivitate, gingașie și grație, dar lipsite de intensitatea unei probleme vitale pentru adolescenți. Bineînțeles că ne aflăm în fața unor exerciții de școală și intervenția profesorului e indispensabilă, dar nu pînă într-atît încît manechinul tipic fiind tehnic realizat, să pună în umbră personalitatea artistică vie a elevului, care ea, în primul rînd, ne interesează.

Cîteva elevi și cîteva eleve, printre care Ileana Cățineanu, Mariana Sachs, Florin Mateescu (București) Silvia Humăilă și Ion Logrea (Cluj) ne-au impresionat prin prezența de netăgăduit a unei personalități artistice, în nuce, bineînțeles, dar bine marcată, ceea ce dovedește că școlile respective urmăresc cu simț de răspundere această problemă.

Revelatoare pentru noi, din acest punct de vedere, a fost voința manifestată de afirmare a școlii de coregrafie din Cluj, care a dat elevilor o vervă plastică, apreciată și de public, la scena deschisă, cu aplauze furtunoase și chiar cu ovații. Adagio, variații și coda din baletul „Flăcările Parisului” (prof. Larisa Șerban) executate spontan, degajat, cu elan, fără să piară din grație sau să influențeze siguranța mișcărilor, accentul temperamental din dansul Esmeraldei (aceeași profesora) „Balada haiducească” (prof. Octavian Stroia), executată într-un stil meditativ, pătrunsă de o poezie gravă, de un colorit subtil, ca o planșă de Sztmary, „Lăsați-ne”, încordat și plin de patetism, „La mare”, dans linear intrucitva, dar cu destulă luminositate (prof. Zoltan Szabotai) constituie momente culminante ale avintului artistic ce caracterizează, astăzi, școala coregrafică din Cluj. Nivelul înalt al tematicii, seriozitatea studiului, interpretarea sugestivă, în general, elanul în muncă al elevilor și al profesorilor situează această școală în rîndul primelor noastre instituții de artă.

Școala coregrafică din București își menține liniile sculpturale, nivelul său de gust, măsura care temperează, dar dă, în ace-

lași timp, siguranță, prestanță mișcărilor. Stilul sobru, concentrat, aș zice intelectualizat, dar vibrînd de o poezie subtilă, de un farmec senin al prof. Tilde Urseanu, în „Pescarul și ondina” și, mai ales, în gingașul medalion intitulat vag „Stampă rominească” în care învie, într-o formă elevată, vraja basmului cu cele trei fețe de împărat sau a legendei celor trei zine și a ciobănașului. „Preludiul și bouree” (prof. Vasile Marcu), de o vie și tinerească expresivitate, bijuteria plastică intitulată „Păpuși din Oaș” și mai ales scena de un farmec misterios, ale prof. Clara Volini sînt mărturii ale exigenței și concepției superioare de artă ce domină la această școală.

În ce privește stilizarea dansului nostru popular, urmărită cu

perseverență de ambele școli, socotim că, deși întrevădem perspective îmbucurătoare ca la „Stampă rominească”, (prof. Tilde Urseanu) și la „Joc” și „Dans muntenesc”, (prof. Octavian Stroia), rămîn încă bogate resurse neexplorate pentru o stilizare curajoasă și atentă.

Colectivele de profesori din școlile noastre de coregrafie sînt nu numai organe de execuție ale unei programe școlare, dar, totodată, inițiatori de metode noi, căutători de formule inedite, organe de concepție și de teoretizare în domeniul coregrafiei.

În ce privește reflectarea actualității contemporane în preocupările școlilor noastre coregrafice, așteptăm pași mai hotărîți.

PETRE DRĂGOIESCU

Expoziția de artă plastică

La sala Dalles s-au prezentat numeroase lucrări ale elevilor din școlile de 8 ani și medii de artă plastică, dînd astfel o imagine amplă a muncii desfășurate în cadrul acestor școli.

Dintre cele aproximativ 240 de lucrări expuse se relevă în mod deosebit cele ale elevilor din școlile medii de artă din București, Tg. Mureș, Constanța, Iași, ca și ale celor din școlile de 8 ani de artă din Giurgiu, Roman, Bacău, Arad și Petroșani. Indrumați cu grijă de profesorii lor de specialitate, acești elevi au prezentat la expoziție lucrări cu o tematică bogată, inspirată din viața nouă a patriei noastre socialiste, din trecutul glorios de luptă al poporului, din folclorul românesc sau din povestirile științifico-fantastice.

Cu aproape 40 de ani în urmă, vorbind despre desenele executate de copii, pictorul N. Tonitza acuza cu vehemență lipsa de îndrumare sănătoasă a desenului practicat de aceștia. Expoziția de desen și pictură din cadrul celui de al VI-lea Festival republican al școlilor și institutelor de artă confirmă schimbarea radicală intervenită în acest domeniu, ca rezultat firesc al creării în ultimii 15 ani a unui număr însemnat de școli de arte plastice, răspîndite în 35 de orașe ale țării. Astăzi nu mai întîlnim în expoziție asemenea „condamnabile exerciții” despre care Tonitza vorbea cu atîta mîhnire. Elevii școlilor de arte plastice reflectă în lucrările lor realitatea vie pe care o înțeleg și de ci, redînd-o cu un deosebit simț artistic și, în același timp, cu multă spontaneitate. Semnificative în acest sens sînt lucrările intitulate „Spre ogoare” de Sorin Dumitrescu, „Floarea soarelui” — imitație de vitraliu — realizată de M. Dumitrescu și M. Simionescu, „La vîntoare” — compoziție de mari dimensiuni a lui

Marin State, „Termocentrala Grozăvești” de Alexandru Bălan, „La expoziție” de Daniela Schobel, „Aileții” de Dumitru Pătruică, „Peisaj citadin” de Constantin Darovici, toți elevi ai Școlii medii de arte plastice din București. De asemenea, se remarcă prin tematică și realizare lucrările „Treierii”, compoziție de Istvan Petrovits, „Uzina” de Tibor Fazakas, „Complex industrial” de Karoly Kadar, elevi la Școala medie de artă din Tg. Mureș, „Pregătiri pentru 1 Mai” de Irina Dascălu (Bacău), „Culesul porumbului” de Maria Chirilov (Tulcea), „Cules de fructe” de Mihaela Ghelmez (Giurgiu), „Construcții noi în orașul meu” de Gheorghe Mazilu (Tr. Severin), „Bărci pescărești” de Delia Beiu (Iași), „Peisaj de iarnă” de Petru Diaconu (Iași), „Peisaj în port” de Cornel Radu (Galați), „Oțelarii”, sculptură de Dumitru Cușă (Constanța), „Filatoarea”, sculptură de Antoaneta Dumitru (Constanța), „Peisaj în port” de Cornel Radu (Galați), „Copilărie fericită” de Doina Stancu (Timișoara).

Privind expoziția în ansamblu se poate afirma cu certitudine că din punct de vedere al conținutului tematic și al nivelului artistic lucrările expuse sînt net superioare celor prezentate în cadrul festivalurilor precedente. Se constată totuși existența în continuare a unor deficiențe în domeniul dezvoltării artelor decorative și aplicate, care sînt încă insuficient reprezentate.

Sîntem convingiți că observațiile jurului, ca și schimbările de experiență între profesori prilejuit de cel de al VI-lea festival vor determina curînd un și mai puternic avînt al activității în școlile de arte plastice.

Lector univ.
NICOLAE FILOTEANU

Irina Brecher — București

Magda Sirbu — Iași

Anton Diaconu — Iași

Silvia Opreșan — București

Silvia Humăila — Cluj

Recitalurile muzicale

Cele 47 de școli medii și de 8 ani de muzică din țară au fost reprezentate la cel de-al VI-lea Festival republican al școlilor și institutelor de artă, de peste 230 de elevi. Cu adevărat masivă, după cum se vede, participarea la festival a fruntașilor din școlile de muzică ale țării, atît a celor din centrele mari cit și a celor din localitățile mici și îndepărtate, a avut în general, și un nivel remarcabil, relevîndu-se judicioasa alegere a repertoriului și grija pentru o interpretare valoroasă.

Festivalul a permis remarcarea a numeroase talente care, continuîndu-și munca sub îndrumarea unor pedagogi competenți, pot deveni reprezentanți de frunte ai artei noastre muzicale în concursurile naționale și internaționale. Numărul mare de premii și mențiuni acordate elevilor și școlilor — au fost premiați 26 elevi și au primit diplome de onoare 62 de elevi și 21 de școli de 8 ani și medii de muzică — sînt o dovadă convingătoare a faptului că învățămîntul nostru muzical se află în plin progres.

S-au afirmat ca adevărate talente elevi ca Ștefan Kerekeș (cl. a VIII-a vioară, Școala medie de muzică din Tg. Mureș), Magda Sirbu (cl. a II-a vioară, Școala medie de muzică din Iași), Valentin Hirsu (cl. a X-a cello), Rodica Doroftei (cl. a VI-a vioară) și D. Ilincă (cl. a V-a pian) — toți de la Școala medie de muzică nr. 1 din București, Silvia Opreșan (cl. a V-a vioară, Școala medie de muzică nr. 2 din București), Tiberiu Szasz (cl. a IX-a pian) și Teodora Coman (cl. a XII-a xilofon) — ambii de la Școala medie de muzică din Cluj, Angelia Gadiță (cl. a X-a vioară) și Cornelia Vasile (cl. a VIII-a vioară) — ambii de la Școala medie de muzică din Timișoara.

Aprecieres acordată de juriu participanților la festival a avut drept criteriu principal interpretarea realistă, expresivă și emoționantă a conținutului de idei și sentimente a lucrărilor prezentate. Pe această linie s-a remarcat mai ales calitatea deosebită a interpretării elevilor Tiberiu Szasz, Valentin Hirsu și Angelia Gadiță.

Au existat și elevi foarte dotați, cu reale posibilități artistice, dar care au fost îndrumați spre o interpretare de strălucire exterioră, neglijîndu-se astfel aprofundarea conținutului muzical. Ar fi fost de dorit ca în îndrumarea acestora să se imbine mai armonios formarea gîndirii muzicale cu dezvoltarea posibilităților de exprimare tehnică-instrumentală, pentru dezvoltarea lor multilaterală.

Deși criteriile de selecție a repertoriului au fost mai judicioase decît în trecut, socotim totuși că nu a existat o suficient de variată reprezentare a muzicii clasice și preclasice. Într-o serie de cazuri alegerea s-a oprit asupra unor piese nesemnificative, care n-au putut pune în valoare calitățile interpretative ale elevilor. În alte cazuri au fost alese piese mai grele decît posibilitățile de execuție și înțelegere ale acestora. Se știe însă că nu este recomandabil să se dea piese prea dificile nici elevilor excepțional dotați, căci chiar dacă ei le-ar putea realiza din punct de vedere tehnic, nu au suficientă maturitate pentru a le înțelege conținutul.

Programele celor șase recitaluri au relevat faptul că este necesar să se pună la dispoziția școlilor de muzică mai multă literatură autohtonă pentru diferitele trepte de dezvoltare muzicală, precum și pentru instrumente de coarde, suflători și formații de muzică de cameră.

ION DRAGOMIR
inspector principal în Ministerul
Învățămîntului

Alex. Haralambie — Galați

Mariana Ioniță — București

OPINIILE

Răspuns la unele obiecții și câteva propuneri

În ultimul timp, în presă au început să fie dezbătute o serie de probleme referitoare la concordanța între programa școlii medii de cultură generală și cerințele concursului de admitere în învățământul superior. Problema mi se pare deosebit de interesantă și actuală și pentru specialitatea în care lucrez — chimia — intrucit experiența pe care am acumulat-o asistând la numeroase examene de maturitate și concursuri de admitere în învățământul superior mi-a arătat că și în acest domeniu există încă destule carențe.

Se obiectează uneori că la concursul de admitere de la facultățile de chimie industrială, de pildă, candidații sunt examinați în mod prea detaliat asupra celor învățate în școala medie, că li se cere foarte mult. Sunt însă de părere că fără o asemenea examinare nu este posibilă o selecționare corespunzătoare nevoilor învățământului superior și, în ultima instanță, cerințelor meseriei pentru care vor fi pregătiți viitorii studenți.

Pentru ca absolvenții școlii medii să poată face față tuturor cerințelor, este necesar ca cel puțin în ultima clasă a școlii medii ei să fie orientați spre un studiu mai adânc al cunoștințelor de chimie. Se poate presupune cu destulă siguranță că un candidat la concursul de admitere în facultatea de chimie industrială s-a hotărât pentru profesiunea respectivă datorită faptului că are oarecare înclinații pentru studiul chimiei. Rolul profesorului de specialitate este să cultive și să încurajeze cu pricepere aceste înclinații, orientându-l pe elevul respectiv să consulte culegeri de probleme și cărți care se adresează acestei categorii de absolvenți

de școală medie. Așa, de pildă, în Editura didactică și pedagogică a apărut, în 1963, o culegere de probleme de chimie pentru școala medie care mi se pare corespunzătoare cerințelor concursului de admitere. De asemenea, chimia generală de A. Marinescu și alții mi se pare utilă candidaților facultăților tehnice cu profilul chimie. În pregătirea viitorilor studenți trebuie să se țină seama și de faptul că chimia folosește — și va folosi și mai larg în viitorul apropiat — un aparat fizic și matematic foarte dezvoltat. De aceea, candidaților li se cere să cunoască deopotrivă aceste trei discipline — temelia pe care se sprijină întreaga pregătire a inginerului chimist.

Privind lucrurile prin prisma acestei necesități, aș vrea să semnaliez și câteva neajunsuri ale programei concursului de admitere. Bunăoară, cunoștințele din partea introductivă a programei nu sunt corelate cu cunoștințele de fizică. În primul rând de exemplu se prevede „noțiunea de element chimic în concepția chimiei moderne” (broșura M.I., 1963, pag. 168). Nu văd aici locul potrivit al acestei chestiuni deoarece, atât timp cât nu se cunoaște noțiunea de izotop, nu se poate da o definiție directă noțiunii de element chimic. De asemenea, uneori se constată încălcări ale logicii și orânduirii firești a cunoștințelor. De pildă, cunoștințele privitoare la structura atomului figurează la sfârșitul capitolului de chimie anorganică a programei, în timp ce în prima parte a acestui capitol sunt incluse elementele cu caracter metalic și caracter metaloidic.

E de mirare, apoi, că deși manualele de școală medie dau noțiuni despre nomenclatura și sim-

bolistica chimică, programa de concurs nu rezervă nici un loc acestor noțiuni, care reprezintă de fapt alfabetul chimistului.

Cred că, în legătură cu teoria atomo-moleculară, ar trebui să se prevadă în programă și legea proporțiilor echivalente ca și noțiunea de echivalent gram, intrucit fără aceste noțiuni nu pot fi înțelese legile electrolizei, mai ales legea a doua, care stă la baza rezolvării tuturor problemelor de electroliză.

De asemenea, socotesc că programa nu asigură o succesiune logică în prezentarea sistemului periodic, a valenței și a calculelor chimice. În mod normal, noțiunea de valență (în forma ei inițială), și calculul chimic, ca și structura atomilor, de altfel, ar trebui să fie prezentate înaintea sistemului periodic. Faptul că în programă lucrurile nu stau așa determină alte neajunsuri. Mă întreb, de exemplu, cum vor putea face candidații legătura dintre proprietățile și structura diferitelor elemente și combinații din moment ce studiază capitolul despre structura atomului și nucleului de-abia la sfârșitul materiei. Rezultă clar că, în situația existentă, structura atomului se studiază ca un scop în sine și nu ca un instrument de cunoaștere a proprietăților elementelor și a combinațiilor chimice.

Toate aceste neajunsuri îngreunează mult pregătirea candidaților pentru concursul de admitere. De aceea consider că programa actuală de concurs trebuie îmbunătățită și, firește, mai strins corelată cu programa de fizică.

Conf. ing. V. T. MĂRCULEȚIU
Prodecan al Facultății de chimie industrială de la Institutul politehnic din București

Experiințe de chimie efectuate în laboratorul Școlii nr. 110 din Capitală.

Tot în legătură cu predarea mișcării oscilatorii

Intr-unul din numerele trecute ale „Gazetei învățământului”, în articolul „La fizică, în clasa a XI-a”, de St. Fătușescu, se propunea ca în predarea ecuației mișcării oscilatorii armonice să se pornească de la înregistrarea grafică a acesteia, pentru a se ajunge apoi la expresia ei analitică.

Firește, este bine ca legile generale ale fenomenelor să fie deduse din observarea nemijlocită a realității — bineînțeles cu condiția ca aceasta să ne permită stabilirea certă și univocă a acestor legi. Trebuie să constatăm însă că metoda propusă în articolul la care ne referim nu ne dă certitudinea că elongația în mișcarea oscilatorie a pendulului este dată, în adevăr, de relația $y = A \sin Kt$. Curba înregistrată în felul arătat reprezintă desigur o sinusoidă, dar certitudinea că așa este o avem nu din experiența descrisă, ci din faptul că relația $y = A \sin Kt$ a fost demonstrată anterior prin raționament matematic. Dacă n-am fi dobândit anterior această certitudine, n-am fi putut să scriem — numai ținând seama de forma curbei înregistrate — ecuația de mai sus, căci nu orice curbă având aproximativ forma celei obținute prin înscrierea oscilațiilor pendulului este neapărat o sinusoidă. Metoda descrisă în articol este deci bună ca mijloc de verificare aproximativă în laborator, ea nu poate însă înlocui demonstrația rațională, care este, în cazul de față, singurul mijloc de a stabili în mod incontestabil adevărul.

Pe de altă parte, autorul articolului citat greșește, după părere

rea mea, atunci când atribuie manualului de fizică pentru clasa a XI-a „vina” de a deduce mișcarea oscilatorie armonică din proiectarea pe diametrul cercului a unei mișcări circulare uniforme. Acest procedeu n-a fost „inventat” de autorul manualului, ci e folosit în toate lucrările elementare de fizică pentru determinarea legilor mișcării oscilatorii armonice. Și desigur că nu e nici o greșeală aici: deși este o știință ominamente experimentală, fizica folosește deopotrivă și raționamentul matematic pentru a demonstra cu certitudine legile anumitor fenomene. Este adevărat că, deducându-se prin calcul relația $y = A \sin \omega t$, sensul fizic al pulsației nu apare tocmai clar în cazul oscilației pendulului. Dar perioada oscilației este o noțiune foarte ușor de înțeles și legarea pulsației de perioadă face ca și aceasta să poată fi înțeleasă.

Desigur că ar fi foarte binevenită o metodă care să ne ducă la găsirea legilor mișcării armonice pornind de la observarea directă a fenomenului, cu condiția însă ca metoda respectivă să nu păcătuiească din punctul de vedere al rigorii științifice. Nici un considerent cu caracter metodic nu poate justifica însă o lipsă în precizia demonstrației.

Și cred că ar mai fi de făcut și altă observație. În articolul la care ne-am referit, ca și în alte articole cu aceeași temă, se folosește termenul „mișcare oscilatorie”, deși fenomenele despre care este vorba în aceste articole nu sînt mișcări oscilatorii oarecare, ci un anumit fel de mișcări

oscilatorii și anume mișcări oscilatorii armonice. Se vedește aici nu propriu-zis o greșeală științifică, ci o lipsă de precizie: se face uz de un termen corespunzător unei noțiuni cu sfera mai largă decât cea a noțiunii luate în discuție. Această insuficiență de precizie ar trebui pusă în legătură, cred, cu o oarecare lipsă de precizie a manualului de clasa a XI-a. E drept că manualul face distincție între noțiunea de mișcare oscilatorie și cea de mișcare armonică și dă definiția fiecăreia din ele. Totuși, din textul manualului nu rezultă precis care este raportul dintre sferile celor două noțiuni; dacă profesorul nu le-ar da explicații lămuritoare, elevii nu s-ar putea lămuri cîtui de puțin dacă, în afară de mișcările armonice, mai există și alte mișcări oscilatorii și care sînt, măcar în principiu, caracteristice acestora. Ar fi deci de dorit ca manualul să consacre măcar o pagină oscilațiilor nearmonice. S-ar putea da ca exemplu oscilațiile scoarței pămîntului în timpul unui cutremur sau mișcarea unui piston de mașină termică, s-ar putea prezenta înregistrările grafice realizate cu aparatele pentru electrocardiografe, care exprimă grafic variația în funcție de timp a elongației într-o oscilație nearmonică ș.a.m.d. Această lipsă a manualului, ca și lipsa corespunzătoare a programei de învățământ, pot fi însă ușor înlăturate la o viitoare ediție.

Problemele discutate mai sus fac să se nască și alte întrebări.

De exemplu: este oare indicată, din punct de vedere metodic, tratarea în clasă a unor teme din fizică — sau din alte materii — în mod original, cu totul independent de modul de tratare folosit de manual?

Dacă fiecare profesor ar trata diferitele teme din programa de învățământ fără să țină seama de manual, atunci care mai e utilitatea manualului? Pe de altă parte, dacă se recomandă respectarea ordinei și a modului de tratare din manual, înseamnă aceasta că profesorul este obligat să nu se abată niciodată de la ele? Iată câteva întrebări care ar merita să fie discutate mai pe larg.

Desigur, profesorul este obligat să respecte cit mai fidel programa de învățământ. Abaterile sînt permise numai în anumite împrejurări, foarte bine cîntărite. De exemplu, profesorul își poate îngădui să neglijeze unele pagini din manual dacă acestea tratează chestiuni de detaliu, lipsite de importanță, a căror studiere ar răpi un timp ce s-ar putea folosi mai bine pentru adîncirea unor probleme de bază. Profesorul are obligația de a completa manualul cînd constată că acesta nu lămuirește suficient o problemă. De asemenea, el poate simplifica modul de tratare a temei pe care o predă, desigur însă că fără a reduce cu nimic rigoarea științifică. În sfîrșit, profesorul e obligat să se abată de la textul manualului, și chiar să atragă atenția elevilor asupra acestui fapt, dacă e convins că în manual s-a strecurat o eroare științifică.

Bunăoară, în manualul de fizică pentru clasa a X-a fluxul magnetic este definit ca totalul liniilor de forță ce străbat o suprafață perpendiculară pe direcția liniilor de forță. Cuvîntul „perpendiculară” este greșit introdus: el îngustează în mod necoresct sfera noțiunii de flux, căci fluxul străbate și suprafețe care sînt oblice față de liniile de forță.

În general, însă, scopul pentru care se tipăresc manuale — și în prezent se pun în mîna elevilor manuale tot mai bine întocmite — nu este atins dacă profesorii îl ignorează. Mai sînt profesori care în tratarea unei teme importante, ce necesită raționamente mai complicate, adoptă o metodă de expunere cu totul diferită de cea a manualului, fără ca aceasta să constituie o simplificare substanțială a celei din manual. Cum este și firește, în asemenea împrejurări elevii sînt derutați: aflîndu-se în fața a două expuneri diferite — una în manual și alta pe maculator, notată de ei după explicațiile profesorului — nu știu pe care din două s-o folosească. Adesea unii se decid să le studieze pe amîndouă și, deci, munca lor e dublă.

Discuțiile care se desfășoară tot mai larg în prezent cu privire la conținutul și metodele predării au tocmai menirea să clarifice o serie de lucruri încă neclarificate, ele ducînd la concluzii care vor putea folosi atît elaborării noilor programe și manuale, cît și profesorilor în munca lor la clasă.

Prof. J. HIRȘZON
Bacău

Cu profesorul la lecție

Te întâmpină, de cum intri în școală, priviri respectuoase de copii, o atmosferă serioasă de muncă? Îți atrag luarea aminte lecțiile vii și atractive, de o înută științifică ireproșabilă, laboratoarele atent organizate, mecanismul bine pus la punct al activității întregului colectiv de elevi și profesori? Atunci, fii sigur: școala este condusă de o mină pricepută și harnică, de un pedagog competent și pasionat pentru problemele, pe cit de complexe pe atit de frumoase, ale instruirii și educării tineretului. Căci în primul rând de felul de a munci al directorului depinde calitatea procesului de învățământ din școală.

Sînt multe căile prin care cadrele de conducere din școli pot cunoaște viața din unitățile lor în toată plenitudinea ei. pot controla și îndruma cu eficacitate pe cei chemați să se ocupe de educația și instruirea elevilor.

Participarea la lecții — bun mijloc de control, de îndrumare

Fiecare director este obligat, după cum se știe, să asiste săptămînal la un anumit număr de lecții. Participarea la lecții îi pune la dispoziție un bogat material factual care îl ajută să cunoască bine conținutul activității profesoriilor și, pornind de la această cunoaștere, să dirijeze strădaniile colectivului pedagogic pe făgașul cel mai bun.

Stă în putința directorului să controleze în muncă pe fiecare membru al colectivului, să dea indicații concrete în orice compartiment al activității la clasă? Într-o scrisoare adresată redacției noastre, un cititor din Rm. Sărat se declară sceptic în acest sens, exprimîndu-și convingerea că directorul nu poate avea competența necesară unui control de calitate asupra predării tuturor obiectelor de învățământ. Avînd o anumită specialitate, cel mult două — seria acest cititor — directorul va putea să facă aprecieri numai în cazul colegilor de aceeași pregătire cu dînsul. Precum se vede, cititorul nostru a pierdut din vedere mai multe elemente esențiale în această problemă. Dintre ele am vrea să amintim, în primul rînd, obligația directorului de a se pregăti minuțios pentru orice lecție la care intenționează să asiste. Pentru că, așa cum profesorul nu poate intra în clasă fără să reflecteze asupra celor ce are de predat, nici directorul nu poate proceda la un control fără să se fi pus mai dinainte în temă, fără să se fi familiarizat cu problemele lecției.

Ce se cere pentru aceasta? Cum e și firesc, înainte de toate să cunoască subiectul lecției. Planul calendaristic pentru obiectul și clasa care îl interesează îl vor ajuta să tragă concluzii despre ritmul în care este parcursă materia, să stabilească întîrzierile sau depășirile. Este de la sine înțeles că directorul este obligat să cunoască și cerințele programic în legătură cu lecția la care își

propune să asiste, ale capitolului în care se încadrează ea. Foarte important este ca directorul să citească din manual lecția „la zi” și cea care urmează a se preda (și la nevoie lecțiile cu care acestea se înlanțuie). Consultarea metodelor, care îl introduc în problemele predării obiectului respectiv este de asemenea, de dorit. Desigur că, atunci cînd asistă la lecțiile unui profesor, directorul trebuie să aibă o idee generală privind situația la învățatură a elevilor acestuia.

În școlile mai mari, directorul este ajutat în munca sa de directorii adjuncți. De obicei, sînt numiți în colectivul de conducere cadre didactice de specialități diferite. Atunci cînd directorul crede că lecția la care va asista ridică probleme mai grele decît cele pe care le-ar putea sesiza singur, cu toată pregătirea prealabilă pentru asistență, poate intra în clasă împreună cu directorul adjuncț care este în specialitate, sau cu responsabilul comisiei metodice. Astfel el poate să asigure permanent un control calificat, îndrumarea poate fi adîncită pe baza unei chibzuințe colective.

Nu este bună orientarea acelor directori care se socotesc răspunzători numai de modul cum decurge predarea la disciplinele înrudite cu specialitatea lor și în consecință asistă numai la aceste obiecte, celelalte fiind trecute în seama directorilor adjuncți în funcție de specialitatea acestora. Acest punct de vedere îl pune pe director în situația să „cunoască” numai din auzite ceea ce se petrece la anumite ore, să aprecieze munca unor pedagogi din constatările altora, din punctul acestora de vedere. Numai controlul direct, cunoașterea nemijlocită a muncii la clasă vor da directorului posibilitatea să cunoască bine activitatea colectivului, să aprecieze just meritele învățătorilor și profesorilor, pentru a-i putea așeza fără greș la locul meritat în scara valorilor din școală.

Pe de altă parte este privită uneori superficial obligația directorului adjuncț de a ajuta la controlul și îndrumarea procesului instructiv-educativ, secundînd pe director la unele lecții și efectuînd singur un număr de asistențe. La Școala medie din Predeal, de exemplu, directorul adjuncț Ion Strat nu a făcut nici o asistență la clasă în tot trimestrul I, pe motiv că s-a ocupat numai de rezolvarea unor probleme administrative. Faptul a fost pe drept cuvînt criticat de secția de învățământ.

Alături de celelalte forme de control — cum sînt chestionarea orală (ce se realizează de obicei în primele zece minute ale lecției în înțelegere cu învățătorul sau profesorul clasei), lecțiile speciale de control (organizate de director pentru verificarea cunoștințelor dintr-un anumit capitol), studiarea materialului documentar (de exemplu, a caietelor de teme pentru acasă ale unui grup de elevi sau ale întregii clase, a extemporalelor, tezelor, caietelor de notițe), etc. asistențele la lecții asigură cunoașterea în fond a muncii la clasă. Tocmai de aceea ele nu pot lipsi din sistemul de lucru al directoru-

lui și trebuie privite cu toată răspunderea.

Se întîmplă însă nu o dată să auzi pe cite un director spunînd, înainte de a suna de intrare: „La ce profesor să merg? Poate la Ionescu. Nu, am mai fost la el. Poate la Popescu. Nu, și la el am fost de curînd. Poate la Petrescu... A! La dumneata am să asist” — îl scoate pe director din incercătură prezența mai apropiată a unui coleg și sunetul ascuțit al clopoțelului. Ce dovedește aceasta? Că directorul nu a reflectat cit de cit în prealabil asupra asistențelor pe care le are de făcut. De aceea, nici nu e de mirare că după oră, la „analiza” pe care o face lecției, nu se oprește decît la unele probleme de metodică — și anume, la cele valabile pentru toate obiectele de învățământ — că expediază totul prin citeva considerații superficiale și îngăduitoare.

Scena aceasta — pe care nu o dată am întîlnit-o în școli — mai arată și faptul că directorul își face asistențele la întîmplare. De ce nu este bună această practică? Realitățile muncii din școală cer ca în unele perioade directorul să urmărească în mod deosebit munca anumitor cadre didactice (bunăoară, a celor tinere sau nou venite în școală), anumite aspecte ale predării unor discipline (de exemplu, cum se realizează educația comunistă a elevilor în predarea unor obiecte de învățământ). În același timp, fiecare profesor și învățator trebuie vizitat la clasă de citeva ori pe trimestru. Unii din ei la intervale mai scurte (în funcție de lipsurile pe care le au), alții la intervale mai lungi. Este limpede că improvizația, inspirația de moment nu pot duce la împlinirea acestor cerințe. De aceea se recomandă o planificare atentă a asistențelor la clasă. Se cere ca în fiecare trimestru directorul să stabilească obiectivele, problemele mari pe care le va urmări în controlul procesului instructiv-educativ și, în funcție de aceasta, să fixeze disciplinele ce vor sta în primul plan al atenției lui, profesorii la care va asista mai mult. Un plan săptămînal al asistențelor, o evidență a lor pe profesori, pe obiecte de învățământ și pe clase îl vor ajuta pe director să controleze în amănunțime predarea, ținînd seama de realitățile din școala lui.

Caietul de asistențe

Între filele scrise cu grijă ale caietului în care directorul consemnează observațiile lui la lecții găsești inserate, în toată autenticitatea lor, aspecte din cele mai semnificative ale activității profesorilor.

Răsfosim caietul de asistențe al tovarășei Ioana Irimie, directoarea Școlii generale de 8 ani nr. 5 din Brașov. Aici directoarea notează de fiecare dată ziua în care a efectuat asistența, clasa, disciplina și profesorul, subiectul lecției și obiectivul urmărit în cursul asistenței. Urmează apoi comentariile pe marginea desfășurării lecției: observații privind conținutul acesteia și metodele folosite de profesor, concluziile ce se desprind

Tov. Maria Săvulescu, directoarea Școlii medii „Ion Creangă” din Capitală, discută cu prof. Nicolae Negulescu, responsabilul comisiei metodice de istorie, calitatea unei lecții.

în legătură cu activitatea lui, sarcinile ce sînt de îndeplinit în vederea generalizării în școală a metodelor bune sau în vederea lichidării lipsurilor. Din loc în loc, sublinieri cu roșu. În dreptul unora, cite o însemnare scurtă: „Pentru darea de seamă”.

Caietul de asistențe — ne spune tovarășea Irimie — este o adevărată oglindă a muncii din școală. Fără el mi-ar fi imposibil să analizez în detaliu lecțiile la care asist și deci să ajut în mod substanțial cadrele didactice. Și încă ceva: revederea lui cu prilejul analizelor de sfîrșit de trimestru, sau de sfîrșit de an, îmi este absolut necesară. Cum aș putea altfel să ilustrez cu fapte vii, convingătoare, afirmațiile pe care le fac?

În felul lui caietul de asistențe al directorului este și o oglindă a modului cum se orientează el însuși în munca lui, arătînd ce probleme îi rețin cu deosebire atenția. Foarte edificator în acest sens este caietul tovarășei Maria Săvulescu, directoarea Școlii medii „Ion Creangă” din București. Ce-și notează și, deci, ce urmărește în cursul asistențelor ei directoarea acestei școli? În primul rînd, dacă a fost asigurat caracterul științific al predării, dacă profesorul a fost preocupat de formarea concepției materialist dialectice, a gândirii marxiste a elevilor. Apoi, dacă atît în verificare cit și în predarea cunoștințelor noi sînt subliniate problemele importante ale lecției, dacă se acordă atenția necesară fixării, dacă aceasta este o repetare a noilor cunoștințe sau o evidențiere a esențialului. Notele din caietul de asistențe al tov. Săvulescu dovedesc grija ei pentru modul în care profesorii cultivă gîndirea logică a elevilor, pentru metodele prin care sînt ajutați aceștia să înțeleagă problemele (și aceasta în cazul tuturor lecțiilor, chiar și al celor de desen), să evite însușirea mecanică, bucheristă a cunoștințelor.

Instrument prețios de muncă pentru director și de verificare a calității îndrumărilor pe care acesta le dă, a sensului în care orientează el procesul instructiv-educativ, a măsurii în care se preocupă de activitatea la clasă etc. —

caietul de asistență trebuie completat cu grijă și privit ca un document important al activității din școală.

„Directorul nu poate asigura un control de calitate — remarca tov. Elena Georgescu, șefa secției de învățământ a orașului Brașov — îndrumări valoroase, o bună orientare procesului instructiv-educativ, decît dacă este un bun cunoscător al problemelor pedagogice. Iată de ce dăm o atenție deosebită pregătirii cadrelor conducătoare din unitățile noastre de învățământ, de ce ne preocupăm cu stăruință de înformarea directorilor asupra experienței înaintate din școli”.

Un plan anume întocmit al secției de învățământ prevede felurite acțiuni în sprijinul directorilor: schimburi de experiență, referate pe cele mai diverse probleme ale muncii de conducere (un accent deosebit punîndu-se pe controlul și îndrumarea procesului instructiv-educativ), analiza unor caiete de asistențe, a unor planuri de muncă și a altor documente. O asemenea preocupare poți găsi și la alte secții de învățământ. Schimburile de experiență și dezbaterile pe probleme privind metodică organizării și desfășurării asistențelor la ore sau măsurile ce trebuie luate de directori pentru ridicarea nivelului la învățatură, organizate în regiunile Iași, Hunedoara, Ploiești etc. au ajutat la mai bună orientare a colectivului de conducere, la îmbunătățirea stilului lor de muncă.

Este necesar ca acțiunile organizate în sprijinul directorilor de școli să fie cit mai bine organizate: schimburile de experiență să le dea prilejul de a cunoaște școlile cu cele mai bune rezultate, materialele documentare ce li se indică spre consultare să fie cu adevărat valoroase, iar studiile lor să fie urmate de o analiză în colectiv, cu prilejul căreia inspectorii să sublinieze elementele demne de reținut, de preluat. O deosebită atenție trebuie dată referatelor ce se susțin în ședințele cu cadre conducătoare din școli, așa încît acestea să popularizeze adevărata ex-

periență înaintată din oraș sau din oraș, să o explice în lumina tezelor pedagogiei științifice. Și încă ceva: nu aduc prea mari foloase — de fapt nu aduc nici un folos — referatele care discută în general problemele, care irosesc timp și forțe pentru a demonstra lucruri de toți știute, care nu vizează decît tangențial sarcinile directorilor sau tratează teme ce intră în competența consiliului pedagogic, a comisiilor metodice sau a cercurilor pedagogice. E foarte inoportun, de exemplu, ca directorii să citească ceva în urma audierii unor referate ca: „Importanța și sarcinile activității metodice în munca de instruire și educare a tinerei generații” sau „Colaborarea cu familia — cheia succeselor la învățatură” și altele de acest gen prezentate în unele ședințe cu personalul de conducere din școli.

Este însă limpede că directorul nu se poate limita doar la ajutorul pe care îl primește de la secția de învățământ, cu prilejul inspecțiilor sau al ședințelor la care este invitat. Studiul individual este pentru director — ca și pentru profesori și învățători — de o necesitate vitală, el oferînd posibilități largi pentru adîncirea problemelor, pentru o informare mai amplă, mai variată, la zi. Să nu treacă o zi în care directorul să nu lucreze „cu cartea”. Să nu scape nici o lucrare nou apărută de literatură pedagogică, să fie la curent cu tot ce este nou în domeniul beletristicii și al științei.

Aprofundarea cărților cere desigur timp, pe care directorul îl poate dobîndi dacă își planifică atent munca din școală, dacă știe să folosească bine timpul liber. Secțiile de învățământ îl pot ajuta, de asemenea, solicitîndu-i serviciile în afara școlii cu mai mult discernămint, avînd grijă să nu-l încarce cu sarcini.

Director de școală trebuie să fie un om cult și bine pregătit, pentru că numai un asemenea om va putea să orienteze just întreaga activitate din școală, se va putea face stimat și apreciat de întreg colectivul cu care lucrează.

STELA PREDESCU

TEHNICA MODERNA

in mediere

Autoinstruirea programată și mașinile de învățat urmăresc aplicarea în procesul instructiv-educativ, respectiv în munca profesorului, a avantajelor pe care le oferă activității productive diviziunea muncii prin folosirea mijloacelor tehnice perfecționate. Se consideră că datorită lor, profesorul poate câștiga mult timp prin înlăturarea rutinei migăloase a exersării și repetării cunoștințelor, iar elevul poate dobândi un „colaborator” care să-l stimuleze și să-l controleze permanent în etapa pregătirii individuale. De asemenea, se socotește că prin folosirea mașinilor de învățat se înlesnește controlul „randamentului” elevilor, pot fi reduse examinările efectuate de profesor prin mijloacele tradiționale și, în același timp, se asigură informarea acestuia asupra nivelului cunoștințelor fiecărui elev în parte și, deci, posibilitatea organizării în mod corespunzător a procesului de instruire.

O a doua premisă de la care s-a pornit în experimentele privind introducerea mașinilor de învățat este faptul că acestea pot fi adaptate la ritmul în care își însușește cunoștințele fiecare elev. Într-adevăr, ritmul de lucru al mașinii, care poate fi și foarte rapid, încetinește atunci când este nevoie, ea dând dovadă de o „răbdare” nepuzabilă și repetând în funcție de necesități prezentarea noțiunilor insuficient înțelese.

Primele încercări de a introduce mașinile de învățat datează încă de la începutul deceniului al treilea al secolului nostru, fiind anterioare experiențelor privind introducerea televiziunii în școală. Faptul este explicabil dacă ținem seama că aceste prime mașini de învățat — al căror principiu de construcție este folosit într-o măsură și la unele tipuri experimentate recent — nu erau decât niște dispozitive mecanice de genul mașinilor simple de calculat, a căror construcție nu comportă deosebite greutăți. După câțiva ani mașinile de învățat au fost însă părăsite, datorită rezultatelor contradictorii obținute și marelui procent de cazuri în care dădeau greș. Timp de aproape trei decenii s-a considerat că nu există vreo perspectivă de a mai fi utilizate în procesul de învățământ.

În ultimii zece ani însă — cînd, datorită pătrunderii largi a metodelor matematice în domeniul majorității celorlalte științe, s-a pus problema programării învățămîntului — s-a revenit la ideea utilizării mașinilor de învățat, de data aceasta în cadrul procesului de autoinstruire programată.

Primele mașini de învățat de construcție mecanică, a căror utilizare — în modele bineînțelese perfecționate — este susținută și astăzi de cîțiva renumiți psihologi, nu comportă dificultăți deosebite de construcție. În fapt, mașina este astfel alcătuită încît permite mișcarea mai rapidă sau mai încetinită, cu ajutorul unor butoane, a unui cilindru prin fața a două ferestre paralele. Într-una dintre ferestre apar succesiv fișe pe care sînt notate în scris noțiunile ce trebuie învățate și întrebările de verificare. În cealaltă fereastră se mișcă, concomitent cu fișele, o bandă pe care elevii își scriu răspunsurile. Mașina continuă să funcționeze numai după înscrierea răspunsului elevului, concomitent cu care apare și soluția corectă, cel ce învață avînd astfel posibilitatea să verifice dacă cele scrise de el corespund acestei soluții. Avantajul acestui dispozitiv față de utilizarea unor simple foi la care partea cuprinzînd răspunsurile este acoperită și dezvăluită treptat îl constituie faptul că se împiedică sărirea peste unele întrebări sau consultarea anticipată a răspunsurilor. Totuși, fără perfecționările aduse în ultimul timp, dintre care esențială este înlocuirea fișelor cu

texte prin proiectarea unor microfilme, dispozitivul descris mai sus nici nu poate fi considerat propriu-zis ca o mașină.

Experiențele privind utilizarea acestui dispozitiv, desfășurate în ultimul timp într-o serie întregă de țări, printre care și țara noastră, dau uneori rezultate spectaculoase, asigurînd un ritm rapid în însușirea de către elevi a anumitor cunoștințe. Ele sînt însă limitate de doi factori esențiali pentru fundamentarea științifică a oricărei metode de instruire. Se pune în primul rînd problema dificultăților privind elaborarea unui program judicios de studiu cu ajutorul mașinilor și, mai ales se resimte lipsa unei fundamen-

vățat, aceasta se bazează mai puțin pe aparatul tehnic și mai mult pe transpunerea în învățămînt a principiului programării, aplicat larg pînă acum doar în domeniul producției industriale.

Cum se aplică, în funcționarea mașinii de învățat, principiile programării? Majoritatea psihopedagogilor care susțin utilizarea mașinilor în procesul de însușire a cunoștințelor pornesc de la concepția că acest proces se efectuează cu atît mai rapid și mai temeinic cu cît elevul este informat mai operativ asupra rezultatului străduințelor sale. După părerea unor specialiști, această formă de verificare a însușirii cunoștințelor este mult mai sti-

la însușirea mecanică a cunoștințelor în dauna dezvoltării capacităților de gîndire, creatoare ale elevului?

Se ridică apoi, în legătură cu folosirea mașinilor de învățat, destul de multe dificultăți în alcătuirea programelor. Oricît ar fi de perfecționată mașina din punct de vedere tehnic (și vom avea ocazia să vorbim despre asemenea mașini atunci cînd vom prezenta problemele pătrunderii ciberneticii în procesul de predare), ea rămîne fără valoare dacă programele pe care se bazează sînt deficiente. Se poate spune că în prezent numărul programelor experimentale elaborate în întreaga lume este foarte redus și nu îmbrățișează majoritatea disciplinelor de învățămînt. Teoretic, cîmpul de aplicare al programării în învățămînt parte foarte întins — începînd cu matematica și gramatica, trecînd la fizică, la logică etc. Majoritatea programelor elaborate pînă acum privesc domeniile matematicii și științelor naturale. Din păcate, însă, experimentarea unora dintre ele nu a dat rezultatele scontate. Dacă ne gîndim la faptul că alcătuirea fiecărui program necesită folosirea multor forțe — specialiști în domeniul disciplinei care urmează

un dispozitiv pentru comenzi electronice. Programul (care urmează a fi predat este înregistrat pe o peliculă. Aceasta cuprinde aproximativ zece mii de imagini și se proiectează pe un ecran, atît în direcția desfășurării normale a bobinei cît și venind, în funcție de comenzile electronice, la oricare din imaginile proiectate anterior. Pe parcursul desfășurării programului mașina formulează diferite întrebări la care elevul poate răspunde apăsînd pe cîteva butoane. (Întrebările sînt puse însă la etape mai mari decît în cazul primului tip de programare). Concepția programării se bazează la aceste mașini pe răspunsuri date selectiv și pe prezentarea de informații suplimentare, numite programe secundare, care îl conduc pe elev pas cu pas către soluția justă. Legată de sistemul mai perfecționat al mașinii folosite, autoinstruirea programată prin această metodă, denumită a „programelor ramificate”, este mai complexă. Astfel, după ce elevul este informat asupra noțiunii pe care trebuie să și-o însușească, urmează întrebarea, iar după un scurt timp de gîndire pe ecranul mașinii sînt înfățișate 3—4 răspunsuri posibile, dintre care el urmează să aleagă, prin apăsare pe un buton, răspunsul considerat corect. Dacă răspunsul este într-adevăr corect, imaginea următoare de pe ecran îl confirmă, repetîndu-l pentru a-l fixa mai temeinic. Apoi dispozitivul de comandă electronică permite proiectării să se desfășoare mai departe, prezentînd informarea necesară însușirii unei alte noțiuni. Dacă însă răspunsul dat a fost incorect dispozitivul electronic determină proiectarea unei imagini care cuprinde o informare suplimentară, pentru ca elevul să se poată corecta.

Obiecțiile aduse acestui al doilea tip de autoinstruire programată cu ajutorul mașinilor de învățat sînt formulate mai ales de psihologi. Ei susțin — și unele experimente mai îndelungate le dau dreptate — că prin proiectarea pe ecran a citorva răspunsuri, dintre care doar unul este corect, se fixează în memoria elevilor și unele dintre răspunsurile greșite.

După cum se vede, randamentul și limitele utilizării mașinilor de predat sînt raportate mai ales la cunoașterea încă insuficientă a procesului complex pe care îl presupune activitatea cu caracter intelectual, desfășurarea gîndirii fiecărui elev pe drumul găsirii răspunsului corect la o anumită întrebare. În momentul de față experiențele arată că mașinile de învățat dau randament mai ales în însușirea cunoștințelor și deprinderilor care cer o exersare și o repetare intensivă. În al doilea rînd apare evident că utilizarea mașinilor de învățat cere o mult mai intensă și mai continuă concentrare a atenției elevilor.

Perspectivile și posibilitățile de viitor ale utilizării mașinilor de învățat în cadrul procesului instructiv-educativ se raportează direct la găsirea unor soluții fundamentate științific pentru importante probleme pe care le prezintă actualul stadiu al experimentărilor.

prezentare de M. HERIVAN

III. AUTOINSTRUIREA PROGRAMATĂ ȘI MAȘINILE DE ÎNVĂȚAT

Organizarea cît mai rațională a procesului instructiv-educativ așa încît să ducă la dezvoltarea maximă a capacităților intelectuale ale fiecărui elev a constituit și continuă să constituie una din preocupările de frunte ale învățămîntului. Se știe că în această direcție succesele sînt cu atît mai mari cu cît se realizează o individualizare mai accentuată a metodelor de pregătire a elevilor.

În sfera experimentelor pentru găsirea celor mai eficiente mijloace în vederea individualizării căilor de însușire a cunoștințelor în raport cu cerințele puse de dezvoltarea capacităților fiecărui elev se înscriu și cercetările privind autoinstruirea programată și folosirea mașinilor de învățat.

Care sînt caracteristicile autoinstruirii programate? Ce sînt mașinile de învățat și cum pot fi folosite ele în școală? Iată principalele întrebări la care vom căuta să răspundem în cuprinsul prezentării din acest număr.

țări psiho-pedagogice a procesului de studiu în aceste condiții.

În ceea ce privește prima problemă, căutările actuale urmăresc în mod deosebit găsirea celei mai potrivite forme de programare a disciplinelor, a domeniului de pregătire în care autoinstruirea programată dă cel mai mare randament. Se află încă în stadiul de presupuneri și experimentare problema numărului de greșeli admisibile în timpul desfășurării programului de autoinstruire. (Dacă elevul ar face prea multe greșeli există riscul ca el să se obișnuiască cu răspunsurile eronate, iar dacă întrebările ar fi la un nivel prea scăzut, așa încît el să nu facă aproape nici o greșală, ar putea să scadă interesul pentru studiu). Nu s-au găsit încă soluții la care să adere în unanimitate psiho-pedagogii nici în alte probleme: gradarea dificultății între două verigi diferite ale aceleiași cunoștințe, dacă este mai bine (și în ce cazuri anume), ca răspunsurile să fie redactate integral de către elevi sau să fie alese dintr-un număr de cîteva răspunsuri redactate în prealabil, cum pot fi diversificate programele astfel încît să permită elevului trecerea rapidă peste cunoștințele pe care și le-a însușit și adîncirea celor pe care nu le cunoaște prea temeinic. În sfîrșit, se pune problema tipului de stimuli care trebuie folosiți în fiecare din cazurile date. În funcție de toate aceste probleme, pentru care s-au propus adesea rezolvări cu caracter contradictoriu, s-au conturat actualele direcții pe tărîm experimental privind autoinstruirea programată și construcția mașinilor de învățat.

Fără îndolală că, dacă se poate vorbi de o revoluție în procesul instructiv-educativ determinată de apariția mașinii de în-

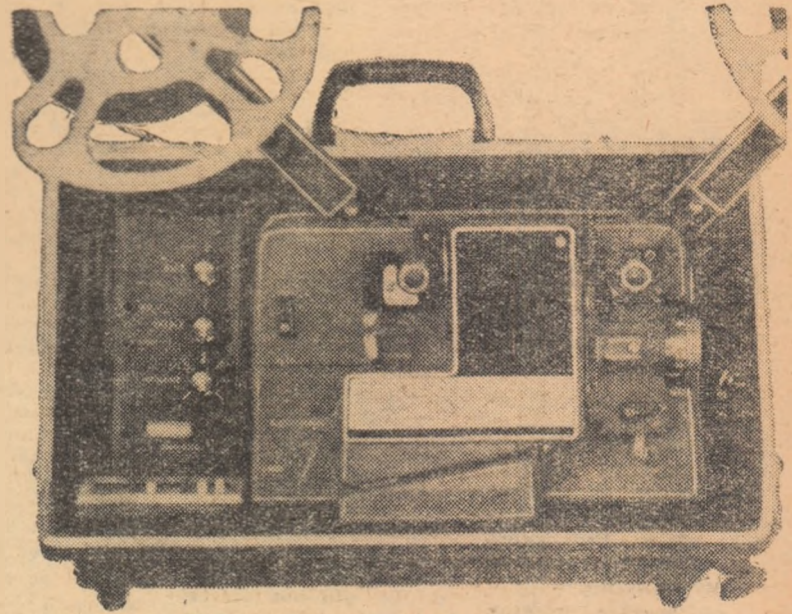
mulativă decît aprecierea lor tradițională, pe care profesorul o face de obicei mult prea tirziu față de momentul cînd au fost însușite.

Tipul de program adaptat la mașina de învățat cu cilindru, poartă denumirea de „programare lineară”, întrucît îl conduce pe elev — prin prezentarea materiei într-o ordine logică și într-un grad crescînd de dificultate — în etape foarte mici, spre găsirea soluției fiecărei probleme. Schematic, programarea lineară cuprinde patru etape principale, de la prezentarea unei anumite noțiuni pînă la verificarea corectitudinii însușirii. Întîi se prezintă informarea pe baza căreia urmează să se însușească o nouă noțiune; urmează apoi prezentarea întrebării; cea de a treia etapă constă în formularea în scris, de către elev, a răspunsului, iar cea de a patra în compararea acestui răspuns cu soluția justă, prezentată de mașină. Cel care utilizează mașina poate afla astfel imediat dacă și-a însușit sau nu corect noțiunea respectivă.

Metoda specifică folosită în programarea lineară — prezentarea informărilor și solicitarea răspunsurilor din aproape în aproape — permite majorității elevilor să răspundă corect la cel puțin 95 la sută din probleme. În legătură cu aceasta se ridică principalele obiecții și luări de poziții critice la adresa metodei programării lineare. Este adevărat — afirmă adversarii acestei metode — că programarea lineară a cunoștințelor a determinat reducerea duratei de studiu, mai ales pentru elevii mai puțin dotați (este vorba de o reducere în proporție de 50—75 la sută). Se pune însă întrebarea: o asemenea programare nu conduce

ză să fie programată, al pedagogiei, al psihologiei, al tehnicii — la marele consum de ore de muncă (programarea predării științelor naturale pentru o singură clasă, de exemplu, a necesitat uneori peste 12000 de ore de muncă), la extrema claritate pe care o cere fiecare formulare, ne dăm seama de amploarea dificultăților existente încă în experimentare.

Se pare că unele din aceste dificultăți pot fi evitate cu ajutorul mașinilor de învățat construite pe baza tehnicii electronice, care sînt mult mai perfecționate decît cele din primul tip. Acestea au, ca principalele subansamble, un aparat de proiecție și

Aparat de proiecție, cuplat cu un dispozitiv electronic, folosit în cadrul autoinstruirii cu programare ramificată

CORRESPONDENȚA

Multe din scrisorile sosite recent la redacție ne relatează aspecte legate de activitatea cadrelor didactice în domeniul muncii culturale de masă. Majoritatea acestor scrisori arată că, la sate, conținutul activităților culturale răspunde în primul rând cerințelor privitoare la întărirea economico-organizatorică a gospodăriilor agricole colective, urmărind totodată lărgirea orizontului de cultură generală al colectivităților.

● De exemplu, tov. Anghel Ștefan din comuna Dirova, raionul Lugoj, vorbește în scrisoarea pe care ne-a trimis-o despre contribuția cadrelor didactice din această comună la buna funcționare a cursurilor agrozotehnice, despre strădania lor ca aceste cursuri să ducă efectiv la ridicarea nivelului profesional, a pregătirii celor care le urmează. De asemenea, după cum ne scrie tov. Anghel Ștefan, învățătorii și profesorii din comuna Dirova au ținut în fața colectivităților o serie de conferințe cu caracter agricol, ca și numeroase expuneri pe teme științifice — „Omul a descoperit puterea atomică”, „Urmările dăunătoare ale superstițiilor” etc. La aceste conferințe și expuneri, urmate, de regulă, de programe artistice, au participat de fiecare dată peste 500 de colecțiști.

Un deosebit accent pun cadrele didactice din comună și pe informarea politică a locuitorilor acesteia. Astfel, ele țin săptăminal, în fața membrilor colectivei din localitate, câte o expunere asupra celor mai însemnate evenimente interne și externe.

Nu este neglijată, în același timp, nici activitatea artistică. Acum, când ne găsim în preajma etapei a II-a a celui de al VII-lea concurs pe țară al formațiilor de artiști amatori, cadrele didactice din Dirova dau o deosebită atenție reactivizării și întăririi formațiilor de cor, de dansuri, a brigăzii artistice de agitație. Formația de cor, de exemplu, care numără peste 120 de membri are în repertoriul său cîntece patriotice și de masă ca „Te cînt partid”, „Patrie biruitoare”, „Salut meu” ș.a. Brigada artistică de agitație, compusă din 16 tineri, a pregătit și prezentat cu mult succes programul intitulat „Sfîțul nostru popular”, popularizînd o serie de realizări obținute în comuna Dirova care în anul precedent a obținut premiul I pe regiunea Banat, iar anul acesta premiul I pe raionul Lugoj pentru acțiunile patriotice de înfrumusețare și bună gospodărire.

Cu sprijinul cadrelor didactice s-a organizat și o formație de dansuri. La fel cu celelalte formații artistice din comună, și formația de dansuri s-a prezentat cu succes la faza intercomunală a celui de al VII-lea concurs artistic.

O activitate rodnică desfășoară și echipele de teatru. Formația de teatru a tinerilor, de exemplu, care a luat ființă de curînd a pregătit cu ajutorul cadrelor didactice din comună piesele „Pumnul de fier”, „Ultimul” și „Neamurile”. Prin conținutul lor educativ, legat de viața țăranilor colectivști, spectacolele echipelor de teatru contribuie la ridicarea conștiinței socialiste a colectivităților.

● De la Bistrița, profesoara Lucia Igna ne scrie despre o seară literară organizată de elevii și cadrele didactice din localitate, cu tema „Momente din viața și opera marelui poet George Coșbuc”.

Montajul literar prezentat la serata literară, la care și-au dat concursul pionieri și elevi, a cuprins multe din cele mai semnificative poezii ale marelui poet. La reușita acestei manifestări o contribuție importantă a adus și orchestra școlii, compusă din 20 de pionieri și elevi.

În planul de activitate culturală a cadrelor didactice din Bistrița este prevăzut și un montaj literar închinat împlinirii a 75 ani de la moartea luceafărului poeziei românești, Mihail Eminescu. Montajul închinat lui Eminescu va fi prezentat în cursul acestei luni.

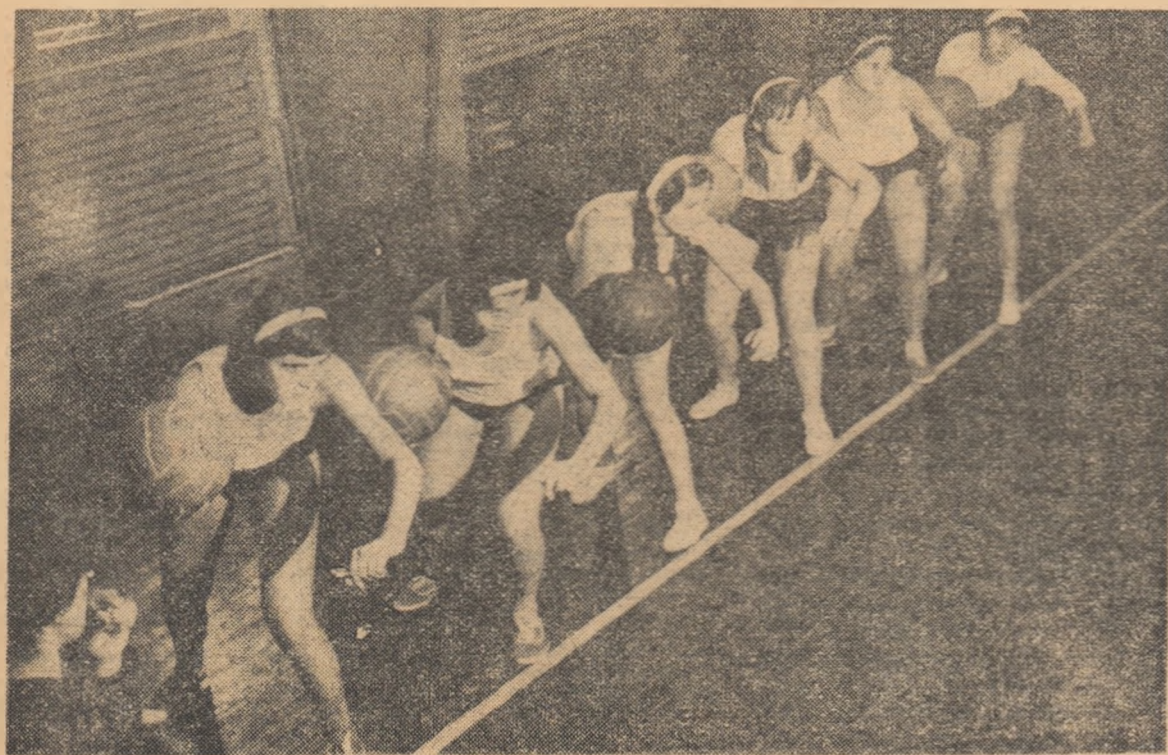
● O scrisoare sosită de la Cristur și semnată de tov. Gheorghe Șendreau ne relatează despre o „duminică cultural-sportivă” organizată la Căminul cultural din această localitate cu sprijinul activ al învățătorilor și profesorilor.

A avut loc, cu acest prilej, un simpozion cu tema „Lucrările agricole de primăvară”, la care s-au dat numeroase îndrumări practice privind bunul mers al muncii colectivităților.

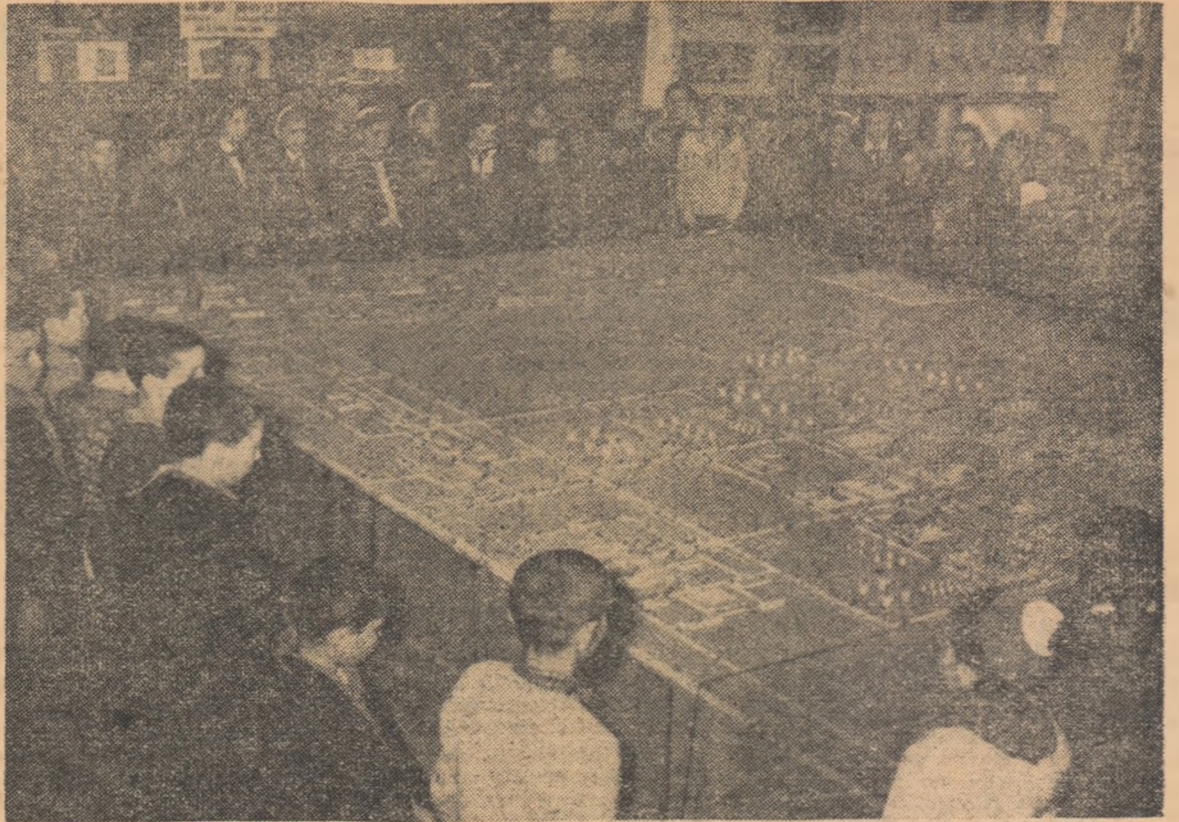
Programul artistic prezentat în cadrul duminicii cultural-sportive a cuprins frumoase dansuri românești și maghiare, cîntece, un concert prezentat de orchestra căminului cultural, un spectacol al brigăzii artistice de agitație etc.

De asemenea, s-a bucurat de multă apreciere expoziția plastică amenajată într-una din sălile căminului, care cuprindea portretele unor colecțiști din comună, executate de către tov. Nicolae Adam, de la Casa de creație regională.

În sfîrșit programul sportiv, care a întrunit elogiile unanime, a cuprins exerciții de gimnastică, sărituri, meciuri de tenis de masă etc.

În sala de sport a Școlii medii nr. 35 din Capitală

Școlari în vizită la Muzeul de istorie a partidului

ACTUALITATEA

O discuție despre patosul muncii pedagogice

Recent, secția de învățămînt a Capitalei și Comitetul orașenesc București al U.T.M. au invitat pe profesori la o discuție cu tema „Patosul muncii pedagogice”. La această discuție, care s-a desfășurat în sala Teatrului pentru copii și tineret, a participat un mare număr de profesori din școlile Capitalei, atrași de caracterul deosebit de interesant al temei, care privește esența însăși a muncii instructiv-educative.

În cuvîntul lor, cei trei vorbitori — profesorii emeriți Petre Drăgoiescu și Margareta Ailincăi și prof. Teodor Burcescu, directorul Școlii medii „Dr. Petru Groza” — au relatat participanților aspecte semnificative din experiența pe care au acumulat-o în îndelungata lor activitate de educatori ai tinerelor generații.

Lecția este o mică operă de artă — spunea tov. Petre Dră-

goiescu. Profesorului i se cere nu numai pregătire temeinică și multilaterală, ci și talent, așa cum li se cere actorilor de teatru sau, poate, mai mult decît lor. O scenă e și clasa — și pe această scenă profesorii interpretează în fiecare zi, în fiecare oră, problemele științei și culturii, ale școlii, ale vieții. Ei n-au voie să le interpreteze decît foarte bine, fiindcă greșelile de pe scena clasei pot avea urmări foarte grave în viața spectatorilor... din bănci. Școala e un teatru, rămînînd totuși școală, după cum teatrul e o școală, rămînînd totuși teatru. Răspunderea pentru fiecare cuvînt spus

elevilor, pentru felul în care le-a fost spus, pentru fiecare gest făcut în fața lor, pentru fiecare privire aruncată peste chipurile lor trebuie să stea în atenția permanentă a slujitorilor școlii. Stilul de muncă și de viață al profesorului, al clasei, al școlii își pune adînc pecetea pe sufletul copilului.

Pentru toți participanții la întîlnire, aceste cuvinte — ca și tot ceea ce s-a spus în cadrul ei — au însemnat o reală mobilizare la o cît mai atentă și mai rodnică muncă în rîndurile elevilor.

Prof. GH. SOVU

Acțiuni sportive

În aceste zile, pe terenurile Centrului de antrenament nr. 2 din Capitală se dispută întrecerile pentru Cupa Sfatului popular al Capitalei la tenis, rezervată elevilor. La această competiție, aflată la cea de a III-a ediție, participă peste 200 de elevi, reprezentînd paisprezece asociații și cluburi din orașele Tg. Mureș, Craiova, Hunedoara, Brașov, Cluj, Cîmpia Turzii și București. Ea are ca scop ridicarea performanțelor tinerilor tenismeni precum și verificarea la început de sezon a stadiului de pregătire al concurenților.

Sub conducerea cadrelor de specialitate elevii luptă cu dirzenie pentru victorie. Se remarcă îndeosebi, printre pretendenții la primele locuri, elevii Viorel Marcu, Dan Dimache, Andrei Balog, Agneta Kun, Vera Radov, Felicia Bucur și alții.

În vacanța aceasta elevii au posibilitatea să participe la numeroase acțiuni cu caracter sportiv.

La Oradea, bunăoară, s-a des-

fășurat recent cea de a IV-a ediție a concursului de atletism. Gazdele — elevii Școlii sportive din localitate — s-au întrecut cu atleți și atlete din București, Ploiești, Constanța, Iași etc. La Timișoara au avut loc meciuri de baschet iar la București meciuri de handbal. Zilele acestea au loc și competiții de gimnastică sportivă (la Ploiești), de volei (la Tg. Mureș) și de scrimă (la Satu Mare).

Sute de elevi de toate vîrstele își petrec timpul liber învățînd la bazinul de la Sala Floreasca înotul. Împărțiți pe grupe de vîrstă, ei execută, îndrumați de profesori de specialitate, nenumărate exerciții, de la cele mai simple mișcări de susținere la suprafața apei pînă la săriturile la trambulină mică.

Comportarea elevilor arată că munca depusă de antrenori, de profesorii de educație fizică, dă roade frumoase. Mulți dintre micșii sportivi promit de pe acum a fi speranțe ale înotului românesc.